

Rapportage van de quickscan naar de aanwezigheid van Conventionele Explosieven ter plaatse van een toekomstig leidingtracé nabij de Drieborghweg te Veendam

Projectnummer: 0211GPR2431

In opdracht van:

Ingenieursbureau Oranjewoud BV
T.a.v. dhr. J. de Jong
Postbus 24
8440 AA Heerenveen
Tel: 0513-634187
E-mail: jorrit.dejong@oranjewoud.nl
Website: www.oranjewoud.nl

Adviseur:

T&A Survey BV
Postbus 20670
1001 NR AMSTERDAM
Tel: 020 6651368
Internet: www.ta-survey.nl

Datum rapportage en versie:

25 maart 2011

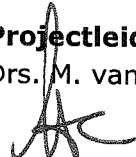
Auteur:

BSc. P.J. van Voorst Vader

Projectleider:

Drs. M. van der Gulik

Inhoudsopgave	pagina
1 Inleiding en onderzoeksdoel	2
2.1 Algemeen	3
2.2 Onderzoeksgebied	3
2.3 Literatuur- en archiefonderzoek.....	3
2.4 Historisch overzicht.....	3
2.4.1 Historisch overzicht onderzoeksgebied	4
2.4.2 Overzicht van de bombardementen en gevechten nabij het onderzoeksgebied.	4
2.4.3 Overzicht van neergestorte vliegtuigen	5
2.4.4 EODD-vondsten	6
3 Conclusie en aanbeveling quickscan	7
4 Betrouwbaarheid.....	8

Bijlage 1 Overzichtskaart onderzoeksgebied

Bijlage 1b Overzicht EODD vondsten in de omgeving van het onderzoeksgebied

1 Inleiding en onderzoeksdoel

Ingenieursbureau Oranjewoud BV gevestigd te Heerenveen ("opdrachtgever") heeft T&A Survey BV ("T&A") op 16 maart 2011 opdracht verleend voor het uitvoeren van een quickscan naar de aanwezigheid van Conventionele Explosieven ter plaatse van een toekomstig leidingtracé nabij de Drieborghweg te Veendam.

Achtergrond

Ter plaatse zal een bestaand gasleiding tracé voor een deel worden verwijderd en in de nabije omgeving worden verlegd.

Doel van een quickscan is het geven van inzicht in de noodzaak aangaande de uitvoering van een volledig historisch vooronderzoek (probleem inventarisatie + probleem analyse).

In deze rapportage worden de resultaten van de quickscan behandeld.

2 Quickscan

2.1 Algemeen

Het mogelijk voorkomen van explosieven in de ondergrond houdt over het algemeen in Nederland verband met oorlogshandelingen gedurende WOII. Voorbeelden hiervan zijn bombardementen (zowel geallieerde als Duitse), gevechten (meidagen 1940, bevrijding 1944-1945), verdedigingswerken (mijnenvelden) en dumpingen (verborgen voor vijand, achterlaten van munitie bij overgave of terugtrekking).

Bij een quickscan worden een beperkt aantal historische gegevens verzameld. Alvorens te starten dient het onderzoeksgebied duidelijk omschreven te zijn. Het verzamelen van historische gegevens wordt gedaan aan de hand van archieven.

2.2 Onderzoeksgebied

Geografische ligging en grootte

De onderzoekslocatie is parallel aan de Drieborghweg gelegen binnen de gemeente Veendam. De lengte van het tracé bedraagt circa 1 km. Bijlage 1 geeft een aanzicht van de onderzoekslocatie.

De onderzoekslocatie valt binnen de gemeente Veendam.

2.3 Literatuur- en archiefonderzoek

Voor de quickscan zijn de volgende archiefinstellingen geraadpleegd:

- T&A archief
- Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie (NIOD) te Amsterdam
- Koninklijke Bibliotheek te Den Haag
- MORA-lijst van EODD, <http://www.explosievenopsporing.nl/>
- World War II allied aircraft crashes in the Netherlands, <http://ww2.texlaweb.nl/>
- Internet (algemene informatie en specifiek naslagwerk)

2.4 Historisch overzicht

Algemene inleiding

Tijdens de Duitse inval in mei 1940 lag de regio van de onderzoekslocatie tussen de zogenaamde O-lijn en Q-lijn van de Nederlandse verdediging. De O-lijn was een lijn met als voornaamste functie het inwinnen van informatie over op handen zijnde Duitse acties. Bij de eerste tekenen van oorlogshandelingen tegen Nederland diende de eenheden van deze lijn de voorbereide sabotage acties in werk te stellen. Vervolgens diende ze zich zo snel mogelijk terug te trekken op de zwaarder beveiligde Q-lijn, waar het Nederlandse leger vervolgens weerstand zou moeten bieden.

Er zijn geen aanwijzingen dat er gevechtshandelingen tijdens de inval van 1940 in het projectgebied plaatsgevonden hebben.

2.4.1 Historisch overzicht onderzoeksgebied

In de nabijheid van het onderzoeksgebied heeft een radarstation genaamd "Gazelle" gestaan. Dit station bestond uit:

- 10 Tobrukstanden van gewapend beton, elke voorzien van één mitrailleur geweer
- 2 bunkers voorzien van 2 ½ cm luchtdoelgeschut.
- Talrijke machinegeweren in het vrije veld en ingegraven
- Tevens wordt melding gemaakt van 6 bunkers voor munitie.¹

Er zijn geen feiten aangetroffen die aangeven dat het station ooit is aangevallen. Wel is bekend dat het neerkomen van de Tempest SD-F op 2-10-1944 (zie paragraaf 2.4.3) direct het gevolg was van een beschieting vanuit een post op het radarstation.

2.4.2 Overzicht van de bombardementen en gevechten nabij het onderzoeksgebied.

Onderstaand overzicht is gebaseerd op de gegevens uit de boeken *En nooit was het stil...Kroniek van een luchtoorlog van G.J. Zwanenburg (bron 1)*, *Luchtgevaar van A. Korthals Altes (bron 2)*, *De bevrijding van Nederland 1944-1945 van Klep, C. (red.) (bron 3)*, *Mei 1940, de strijd op Nederlands grondgebied van Amersfoort, H. e.a.(bron 4)*. De nummers in de kolom 'bron' verwijzen naar de bovenstaande boeken en archieven. Tussen haakjes staan pagina of archiefstuknummers aangegeven. De gebeurtenissen bij de 'vetgeschreven' data zijn van belang voor het onderzoeksgebied omdat ze in of in de directe nabijheid van het onderzoeksgebied plaatsvonden.

Datum	Gebeurtenis	Bron
na 1940	Uitbreiding van aantal Duitse stellingen waaronder de 'Gazelle'(zie 2.4.1)	1 (pag. 352)

Op basis van de geraadpleegde bronnen zijn er geen aanwijzingen dat het onderzoeksgebied of de nabije omgeving bewust gebombardeerd of aangevallen is.

¹ NIOD coll. 457 E/317/45

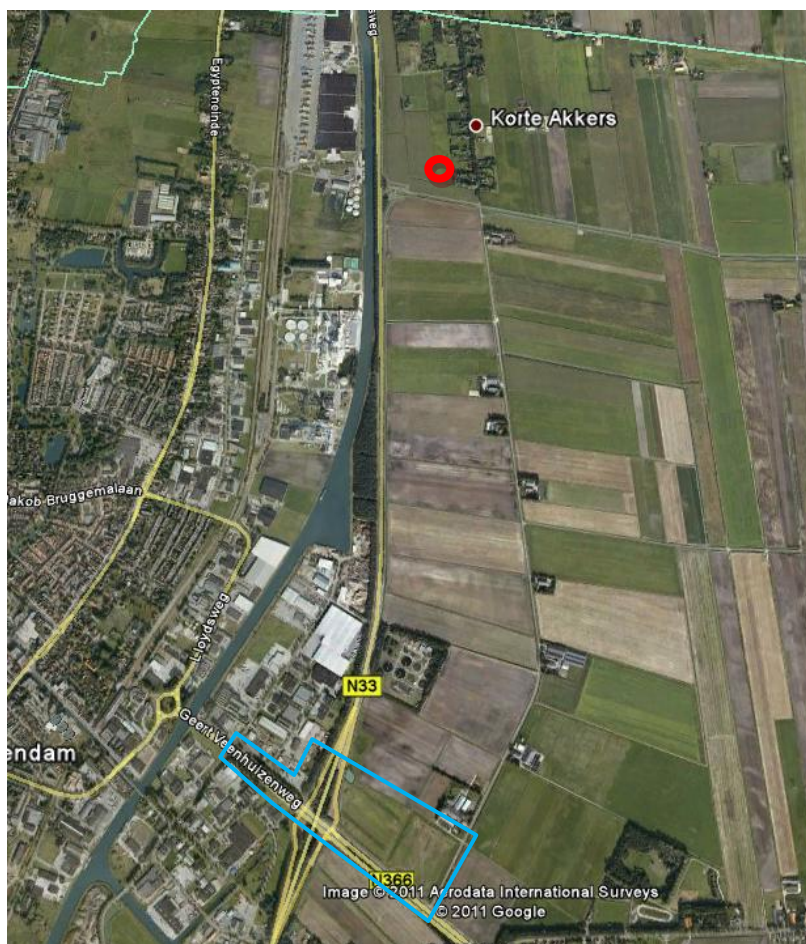

fig1. (Rood)Funderingsresten "Gazelle"², (blauw) projectgebied

2.4.3 Overzicht van neergestorte vliegtuigen

In de omgeving van het onderzoeksgebied zijn meerdere vliegtuigen neergekomen. (texlaweb³, NIMH, internet)

Datum	Type	Informatie munitie	Locatie	Status vliegtuig
15 juli 1941 ⁴	Wellington II W5513	-	Veendam	neergestort
02 oktober 1944 ⁴	Tempest V EJ600	-	Kibbelgaam (gem. Veendam)	neergestort

Er bestaat echter geen aanleiding te vermoeden dat deze zich in het onderzoeksgebied bevindt.

² <http://www.fortificatieforum.nl/viewtopic.php?f=93&t=723>

³ <http://ww2.texlaweb.nl/>

⁴ Verliesregister 1939-1945

2.4.4 EODD-vondsten

De munitie opruimingsrapporten (MORA's) van de Explosieven Opruimingsdienst Defensie (EODD) zijn een belangrijke bron van informatie voor het achterhalen van naoorlogse munitieruimingen vanaf 1971.

Bijlage 1b toont een overzicht van de EODD vondsten in de nabijheid van het onderzoeksgebied. Binnen dit onderzoek is er geen mogelijkheid om na te gaan welke vondsten er zijn gedaan.

De dichtstbijzijnde EODD vondst ligt op meer dan 900 meter van het onderzoeksgebied.

3 Conclusie en aanbeveling quickscan

De quickscan heeft geen feiten opgeleverd die wijzen op oorlogshandelingen in het onderzoeksgebied. De noodzaak tot het uitvoeren van een compleet historisch vooronderzoek is strikt genomen niet aanwezig. Een quickscan betreft echter een beperkt onderzoek dat niet uitgevoerd is conform de BRL-OCE. Indien de opdrachtgever wenst de risico's verder te minimaliseren en conform de BRL-OCE wenst vast te stellen dat het gebied onverdacht is, dient een volledig historisch vooronderzoek te worden uitgevoerd.

4 Betrouwbaarheid

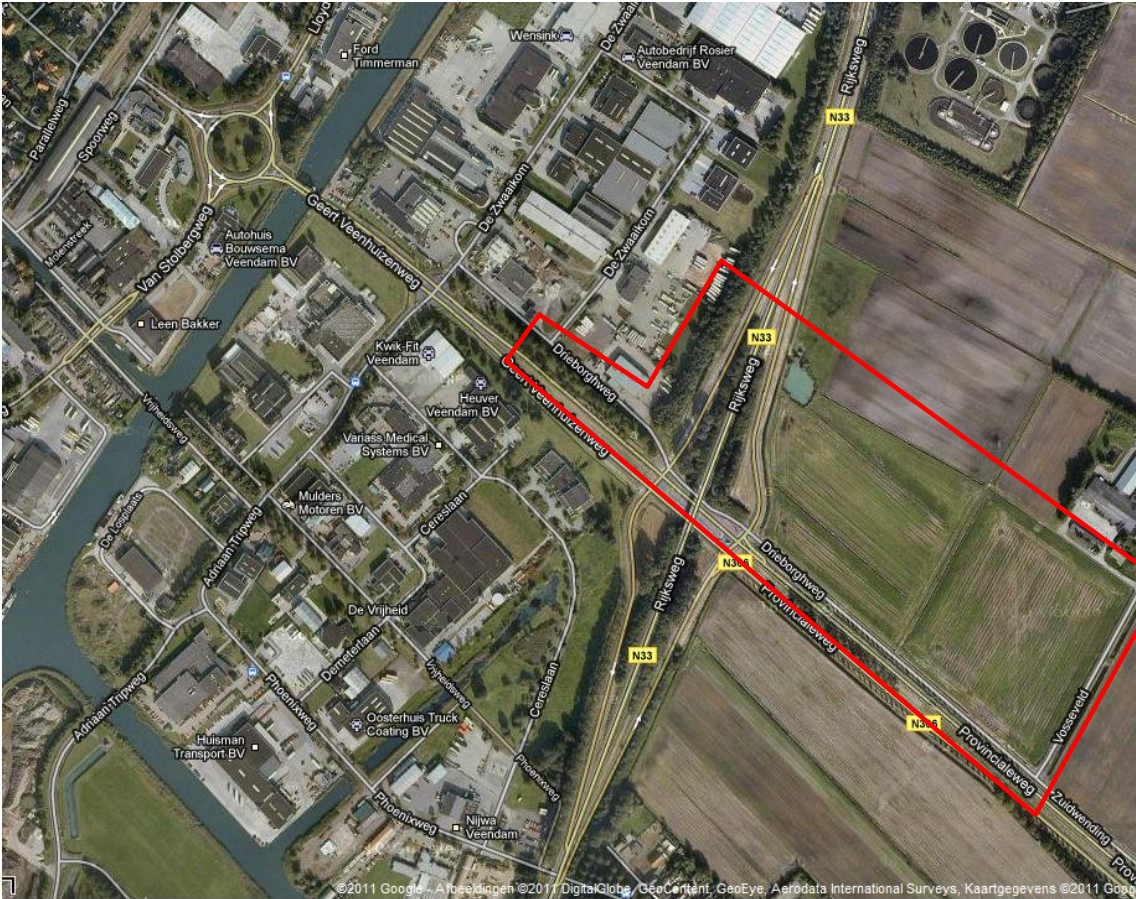
De quickscan, behandeld in deze rapportage, is op zorgvuldige wijze uitgevoerd volgens algemeen gebruikelijke inzichten en methoden. Middels een ISO-9001:2000 en VCA** gecertificeerd kwaliteitssysteem waarborgt T&A de kwaliteit van haar diensten.

De quickscan is niet volgens de beoordelingsrichtlijn "Opsporen Conventionele Explosieven" BRL-OCE uitgevoerd.

T&A streeft naar een zo groot mogelijke representativiteit van het onderzoek. Een quickscan is echter gebaseerd op een (relatief) beperkt archiefonderzoek. Zodoende blijft het mogelijk dat relevante informatie niet wordt achterhaald.

T&A acht zich niet aansprakelijk voor de schade die mogelijk voortvloeit uit het gebruik van haar onderzoeksresultaten.

Bijlage 1 Overzichtsk kaart onderzoeksgebied

Bijlage 1b Overzicht EODD vondsten in de omgeving van het onderzoeksgebied

Onderzoeksgebied (rood)